

Seznam příloh

Příloha 1 – Příklady pomůcek metod AAK

Příloha 2 – Příklady znaků ZDŘ

Příloha 3 – Slovní zásoba britského slovníku Makaton

Příloha 4 – Seznam znaků českého slovníku Makaton

Příloha 5 – Seznam znaků, které jsou zcela stejné v MA a ČZJ

Příloha 6 – Seznam znaků, které jsou zcela odlišné v MA a ČZJ

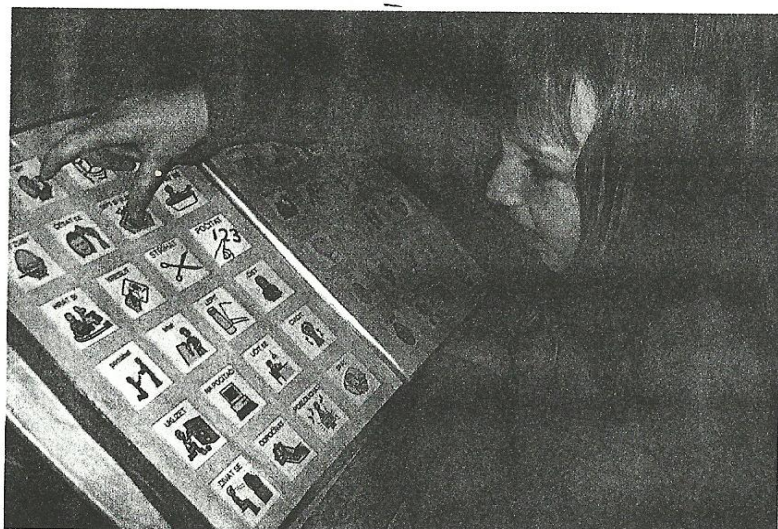
Příloha 7 – Dotazník pro rozhovor

Příloha 8 – Tabulka tvarů ruky v ČZJ

Příloha I. Příklady pomůcek metod AAK

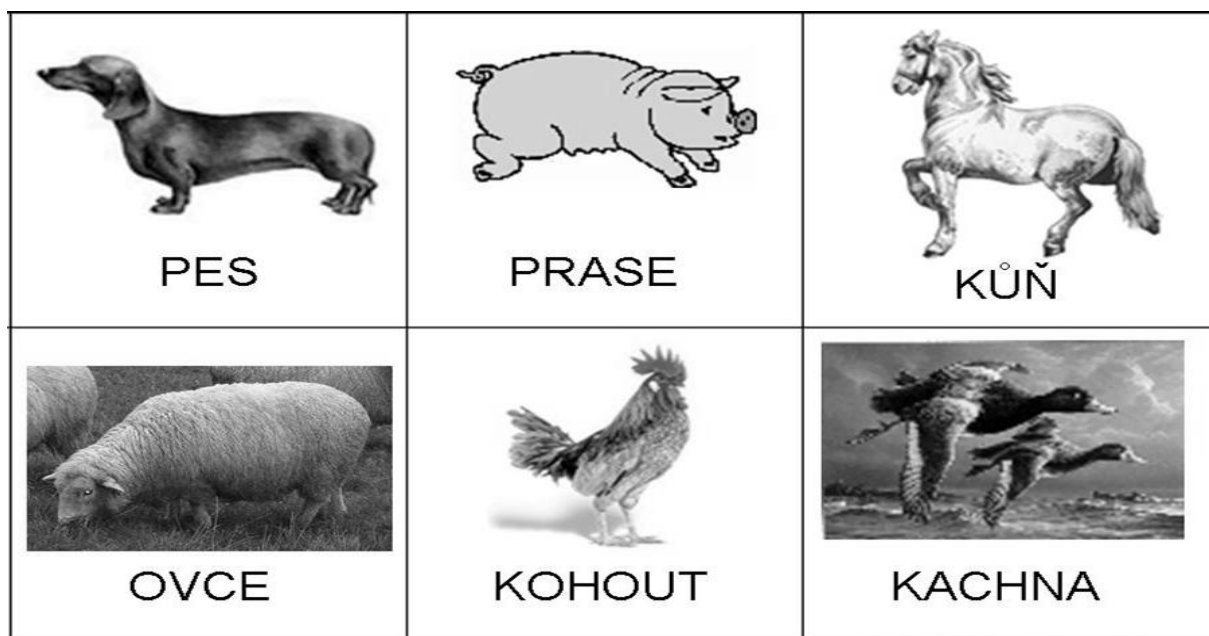
Ukázka dorozumívání pomocí komunikační tabulky

Obr. č. 133¹

Příklady obrázků komunikační tabulky – téma: Domácí zvířata

Obr. č. 134²

Ukázka symbolů Bliss³

¹ Zdroj obrázku: ŠAROUNOVÁ, 2008, s. 64.

² Zdroj obrázku: *RVP Metodický portál* [online]. [cit. 2011-01-06].

Obr. č 135

Osoby	Muž 	Žena 	Osoba 	Já, mě, mne 	Dítě
Věci předměty	tělo 	kniha 	květina 	dům 	ovoce
Činnosti	praco- vat 	mýt 	vidět 	cítit 	pomáhat
Vlastnosti a pocity	šťast- ný 	špatný 	zmatený 	velký 	malý
Vztahy	před 	za 	mezi 	s 	proti
Představy	čas 	rozum 	Bůh 	počasí 	svoboda

Obr. č. 136

Tvoření vět pomocí symbolů Bliss

Muž se dívá na televizi

     .

Holčička jde domů

   .

Kůň skáče

  .

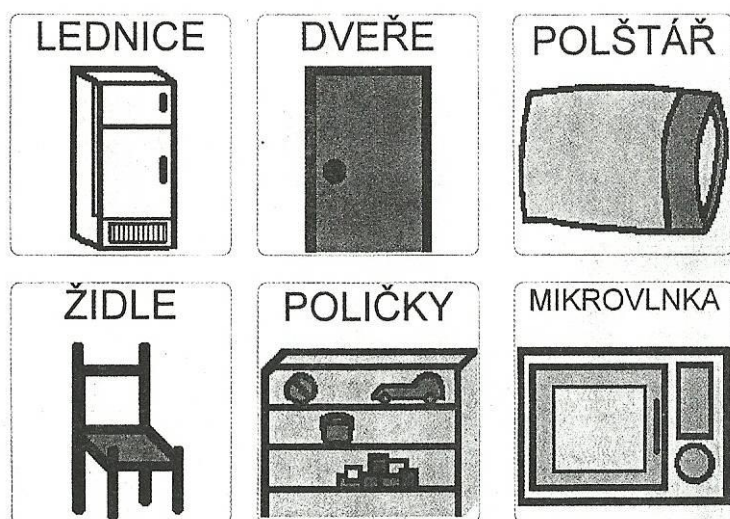
³ Zdroj obrázků č. 135, 136: KUBOVÁ, 1996, s. 21-22.

Ukázka symbolů PCS⁴

Obr. č. 137

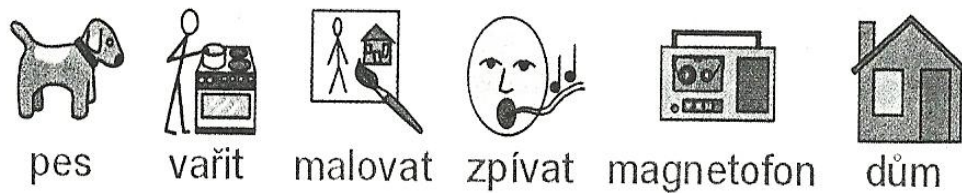
Obr. č. 138

⁴ Zdroj obrázků č. 137, 138: ŠAROUNOVÁ, 2008, s. 64-68.

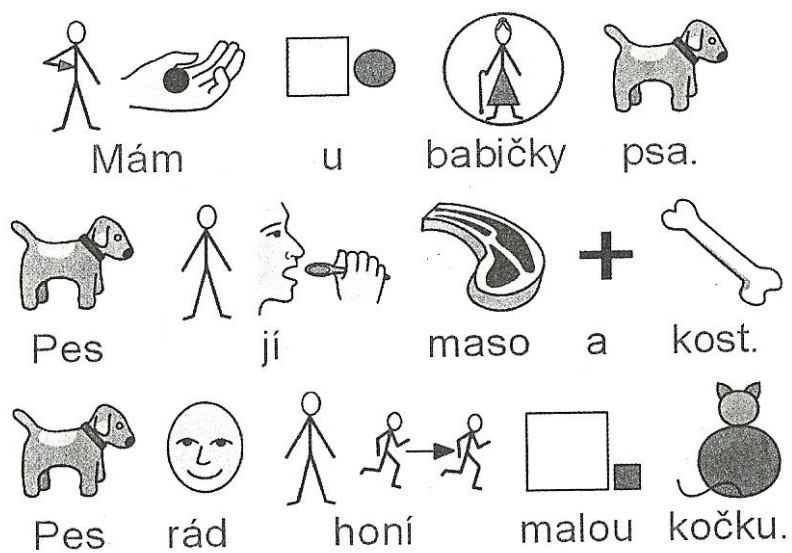
Ukázka symbolů Widgit⁵

Obr. č. 139

Text se symboly Widgit

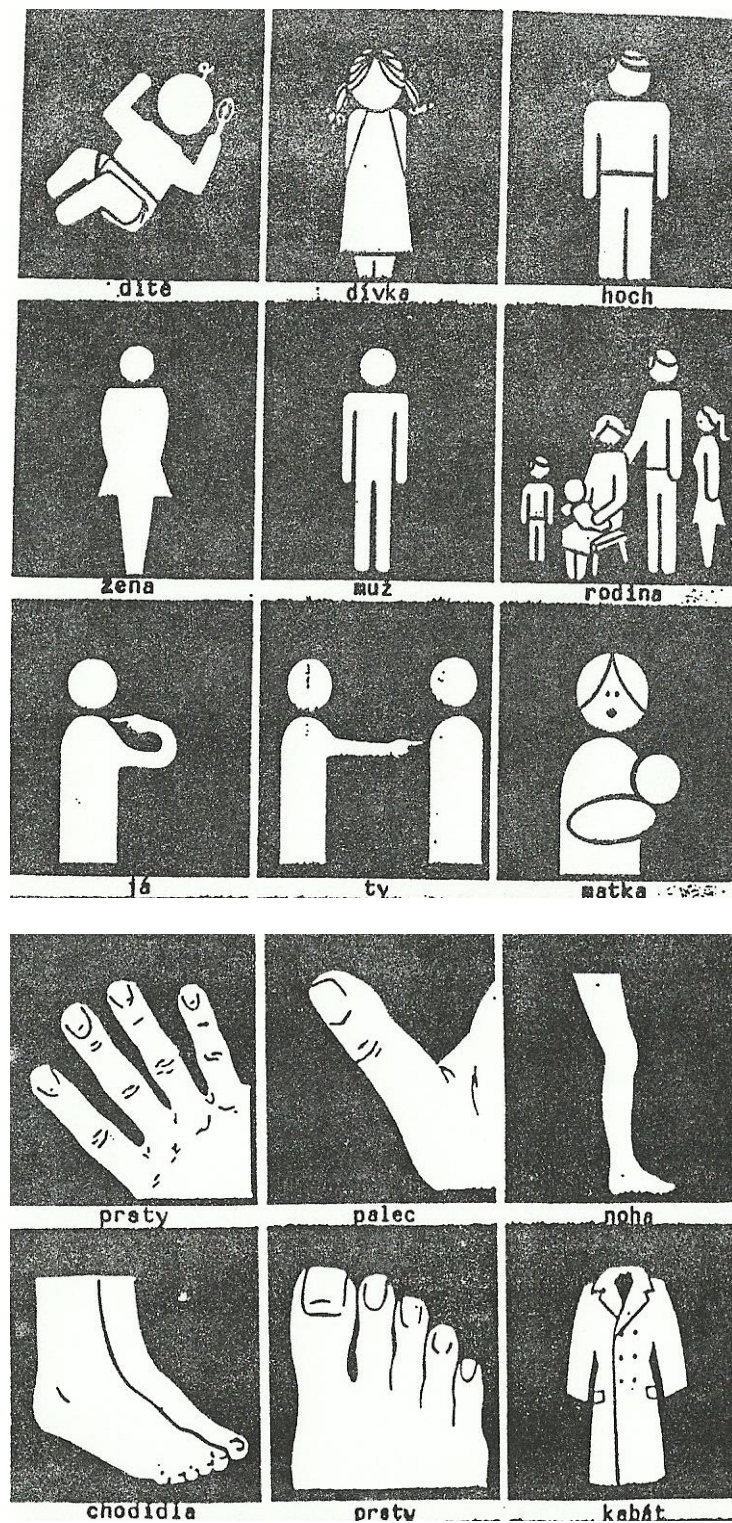
Obr. č. 140

⁵ Zdroj obrázků č. 139, 140: ŠAROUNOVÁ, 2008, s. 64-65.

Ukázka piktogramů⁶

Obr. č. 141

⁶ Zdroj obrázků: KUBOVÁ, 1996, Příloha č. 4a

Srovnání symbolů Bliss, PCS, Makaton a piktogramů⁷

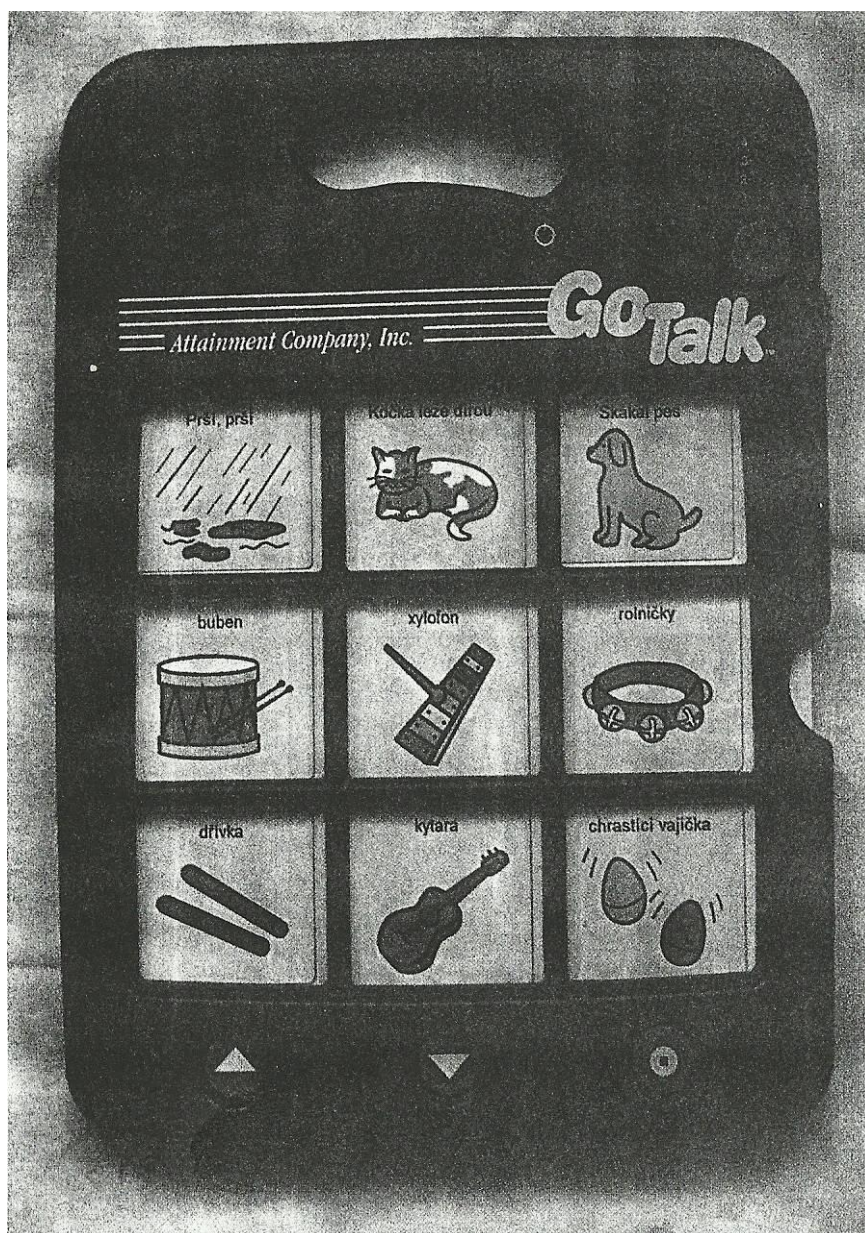
Obr. č. 142

	Symboly BLISS	Symboly PCS	Symboly Makaton	Piktogramy
noha			X	
jít				
chodidla			X	
šplhat				
máma				
já	X	X		
kamarád				

⁷ Zdroj obrázku: Škodová, Jedlička a kol., 2003, s. 568.

Ukázka pomůcky s hlasovým výstupem, na níž jsou symboly PCS

Obr. č. 143⁸

⁸ Zdroj obrázku: ŠAROUNOVÁ, 2008, s. 70.

Ukázka technických pomůcek

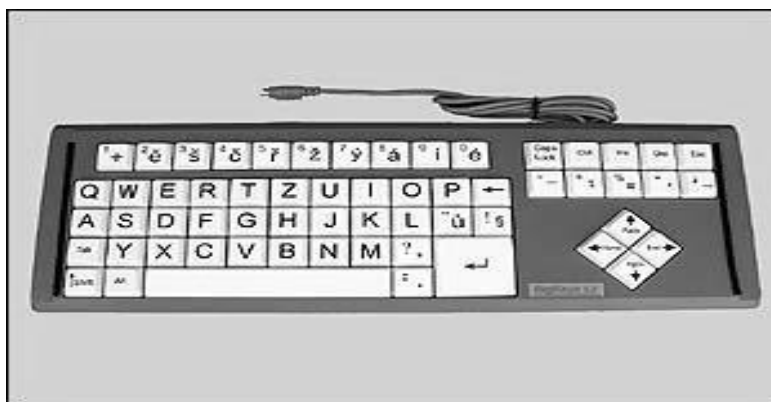
Klávesnice s plexisklovým krytem

Obr. č. 144⁹

Velkoplošná klávesnice

Obr. č. 145¹⁰

⁹ Zdroj obrázku: *Emag : Technologický magazín* [online]. [cit. 2010-01-06].

¹⁰ Zdroj obrázku: Tamtéž

Trackball

Obr. č. 146¹¹

Obr. č. 147¹²

¹¹ Zdroj obrázku: *Kensington* [online]. 2010 [cit. 2010-01-06].

¹² Zdroj obrázku: *Sdružení pro augmentativní a alternativní komunikaci* [online]. 2010 [cit. 2010-01-06].

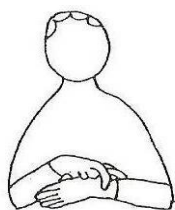
Příloha II. Příklady znaků ZDŘ¹³

Obr. č. 148¹⁴

¹³ Znaky jsem se pokusila vybrat tematicky podle znaků Makatonu, na které se zaměřuji.

¹⁴ Zdroj obrázků č. 147, 148, 149: KUBOVÁ, 1999, s. 28-78.

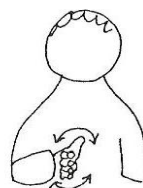
LÉKAŘ

měření tepu
na zápěstí

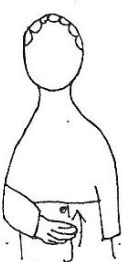
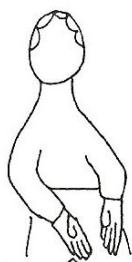
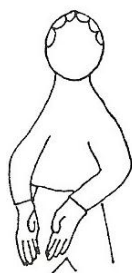
MÍT RÁD

ruka s kmitajícími prsty
pod bradou

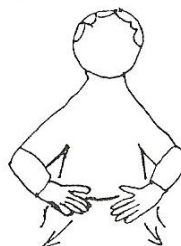
ŠPATNÝ

1 ruka
s nataženými
prsty se otáčí
v záporném gestu

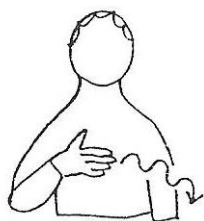
KALHOTY

ruce s nataženými prsty
naznačí nohavice a
zapnutí zipu

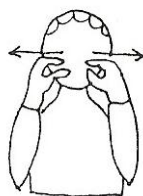
SUKNĚ

ruce s nataženými prsty
směřují od pasu šikmo
dolů

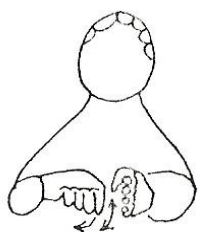
RYBA

ruka s nataženými
prsty pohyb ve
vlnovce šikmo před
tělem

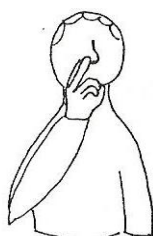
KOČKA

palcem a ukazovákem
pohyb od nosu - fousky

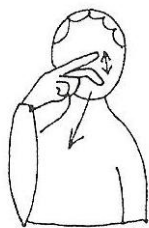
ŽLUTÁ

znak citronu

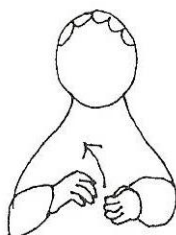
KVĚTINA, VONĚT

2 prsty u nosu

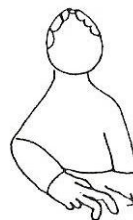
MLUVIT

kmitání ukazováčkem
a prostředníkem před ústy

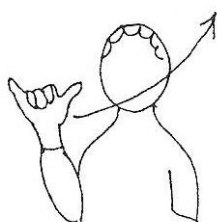
ŠÍT

prsty ve špetce v pohybu
při šití

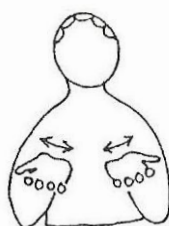
JÍT

ukazováček a
prostředníček kmitají

LETADLO

◁ natažený malíček
a palec směrem
nahoru

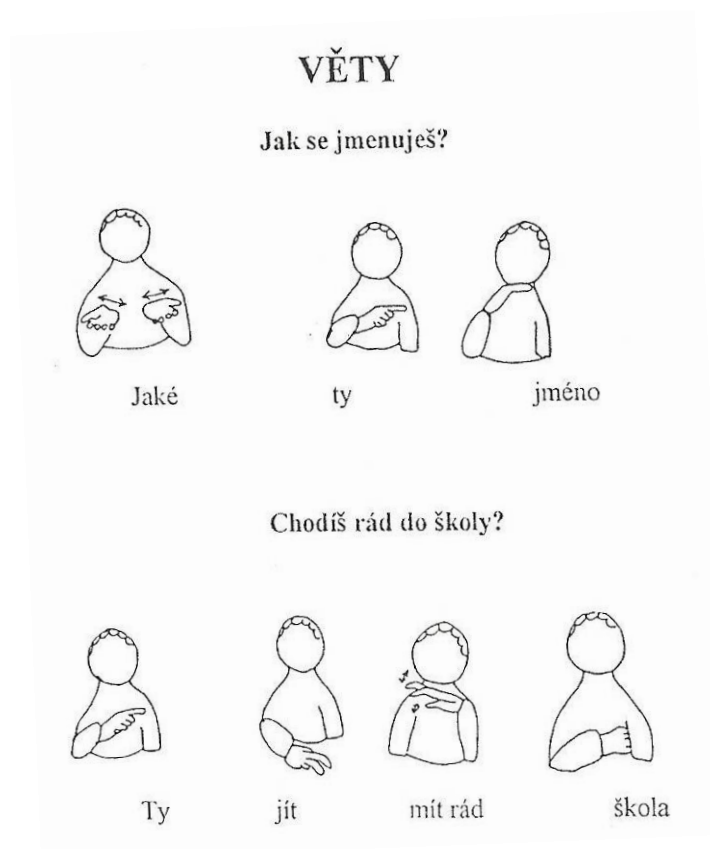

KDE, KDY, JAK, CO

ruce s nataženými prsty ve
vodorovné poloze tam a zpět

Příklady vět Znaků do řeči

Obr. č. 151¹⁵

¹⁵ Zdroj obrázků: KUBOVÁ, 1999, s. 80.

Příloha III. Slovní zásoba britského slovníku Makaton

Obr. č. 152¹⁶

MAKATON CORE VOCABULARY - 1996 REVISION - SYMBOLS

Stage 1	To look	Rice	Hot
	To see	Yoghourt	Cold
Mummy/Mother		Noodles	
/Mum	To stand/To	Milk [1]	Clean
Daddy/Father	stand up	Milk [2]	Dirty
/Dad	To get up	Tea [1]	
Brother [1]	To sit	Tea [2]	Stage 3
Brother [2]	To wash [1]	Coffee [1]	
Sister [1]	To wash [2]	Coffee [2]	Chocolate
Sister [2]	To bath	Juice	Sweet
	To shower	Sugar	Crisps
Drink, a	To go	Cake	Cigarette
Water [2] (drink	To come [1]	Jam	Apple
of)	To come [2]	Ice Cream	Orange [1]
Biscuit	To give [1]		Banana
Dinner [1]	To give [2]	Knife	
Dinner [2]		To cut (with knife)	Fish [1]
Food [1]	More	Fork	Rabbit
Food [2]		Spoon	Chicken [1]
	Good [1]	Plate	Horse
Toilet	Good [2]	Cup	Cow
Bed	OK		Pig
Chair	Bad/Naughty	Door	Sheep
Table		Window	Butterfly
Washbasin	Yes	Fire[1]	
Bath, a	No	Radiator	Boat
Shower	Please	Television/TV	Train
House	Thank you	Lamp/Light	Aeroplane
Home		Telephone	Bicycle
	Hello/Hi/Good	To telephone	
Car	Morning		To have
Bus	Goodbye	Dog	To walk
		Cat	To run
I	Stage 2	Bird	To kick
Me			To dig
You	Man	Tree	To ride (horse)
	Lady/Woman	Flower	To ride (bicycle)
Where?	Boy		To ride (general)
What?	Girl	Book	To swim
Here	Baby	Teddy	To jump
There		Doll	To climb
	Bread	Bricks	To fall
To sleep	Butter	Bail	To smoke
To drink	Egg		
To eat [1]	Chapatti/Roti	And	Big
To eat [2]	Dal/Dhal		Small

REVISION CV SYMBOLS23/02/97

© The Makaton Vocabulary Development Project. 1996.

¹⁶ Zdroj: MACATON CORE VOCABULARY – 1996. Symbols version. In *The Makaton Vocabulary Project*. Surrey, England : [MVDP], 1996.

Little/Tiny	To sew [2]	/woman	Trouble/the
	To cook [1]		Matter
Up	To cook [2]	Shop	Mistake
Down	To cook [3]	Supermarket	
	To sing	Road	But
<u>Stage 3 [contd.]</u>	To play	Garden	
	To know	Fire (2) (blaze)	<u>Stage 6</u>
	To think	Post Box	
My	To work [1]		Country
Your	To work [2]	Money	/Countryside
Mine	To read	Bag	Town
Yours	To write	Letter	Sea
	To draw	Stamp	Cinema
Sorry	To paint	Time [1]	Disco/Nightclub
	To colour	Watch	Holiday
Now	To cut [with		
	scissors]	To carry	To begin/To start
<u>Stage 4</u>	To teach	To throw	To finish/To end
Teacher	To build [1]	To catch	To bring
Boss	To build [2]/To	To stop	To ask
Friend	construct	To help [1]	To speak/To talk
Children	To create/To model	To help [2]	To listen
Name	To break	To like	To hear
		To want	To be able/can
School	We [1]	To love	To forget
Work [1] (Place)	We [2]	To quarrel	To grow
Work [2] (Place)	Us [1]		
Outside	Us [2]	Quick	Same
	They [1]	Fast	Different
Cupboard	They [2]	Slow	
Pen	Them [1]		New
Pencil	Them [2]	Happy/Pleased	Old
Paper		Sad/Miserable	Beautiful
Scissors	In		Smart
Picture	On	Difficult	Nice
Sand [1]	Under	Easy	Kind
Sand [2]			
Water (1)	<u>Stage 5</u>	Hard	Our [1]
String	Nurse	Soft	Our [2]
Thread	Doctor		Ours [1]
Paint	Milkman/woman	Strong	Ours [2]
Key	Postman/woman	Heavy	Their [1]
Box [1]	Policeman [1]	Clever	Their [2]
Box [2]	Policeman [2]/		Theirs [1]
	woman	Angry	Theirs [2]
To put		Frightened	
To make	Police Officer	Patient (to be)	Another
To do	Fire Fighter	/Calm	With
To sew [1]	Ambulanceman		

Who?	After	Audio Cassette	Airman/woman
Which?		/Tape	Soldier
	Wages	Tape Recorder	Sailor
Colour	To buy	CD	King
Black	To save	Computer	Queen
Blue			Prince
Brown	Careful	First	Princess
Green	Expensive	Last	Farmer
Orange		Next	
Red	Sun		Clothes [male]
White	Rain	Over	Clothes [female]
Yellow	Wind	Through	To dress
	Snow	Near/Close	To undress
<u>Stage 7</u>	Stars	Between	Hairbrush
	Moon		To brush hair
Numbers 1-10	Sky	Lucky	Comb
	Snowman	Hungry	To comb hair
How?		Thirsty	Shaver
How much?	<u>Stage 8</u>	Worried	To shave
How many?			Toothbrush
How old?	To choose	Really/True	To brush teeth
	To win	Why?	Soap
Many	To dance	Because	Towel
A lot	To find		
Some	To understand	<u>Additional</u>	Bacon
Few	To remember		Bagel
		Deaf/Hearing	Beer
Time [2]	Birthday	Impaired	Burger
Hour	Party	Blind/Visually	Canned Drink/
Today	Parcel/Present	Impaired	Cola/Drink [2]
Tomorrow	Balloon	Communication	Cereal (breakfast)
Yesterday	Photograph	Difficulties	Cheese
Next Week	Camera	Medicine	Chicken [2]
Last Week		Tablet	Chips
Next Year	Mirror	Injection	Curry
Last Year	Radio	Operation	Fish [2]
Long time ago	Newspaper	Sick/Vomit	Fruit
Saturday		Ill	Meat
Sunday	Video Camera	Pain	Naan
Night	Video Cassette	Dead	Pasta
Day	/Tape	Hearing Aid [1]	Pie
	Video Recorder	Hearing Aid [2]	Pitta
When? [1]	Music	Glasses	Pizza
When? [2]	Hi-Fi/Stereo [1]	/Spectacles	Potato
Always	Hi-Fi/Stereo [2]	Wheelchair	Salad
Again	Personal		Sandwich
Late	Stereo [1]	How are you?	Sausages
Early	Personal		Soup
Before	Stereo [2]	People	Tomato

Vegetables
Wine

Al Salam alicoom
Namaste
Shalom

Room
Bedroom
Bathroom
Dining Room
Sitting Room
/Lounge
Kitchen

A
The
This
That

Příloha IV. Seznam znaků českého slovníku Makaton¹⁷

1. stupeň					
máma táta babička děda	jíst pít spát dívat se stát sedět mýt si ruce mýt si obličej koupat se	pojd' sem mít dát dostat	dům postel židle stůl záchod auto autobus tramvaj metro	já ty kde? kam? co? tady tam	hodný dobrý, dobře špatný, špatně ano ne den dobrý den prosím děkuji ahoj

2. stupeň					
pan, muž paní, žena kluk holka dítě miminko	chléb máslo vejce mléko čaj cukr, sladký zmrzlina	dveře okno televize lampa, světlo telefon	pes kočka pták strom kytka	nůž vidlička lžice hrneček talíř autíčko kostky panenka míč kniha	horký studený, zima čistý špinavý

3. stupeň					
jablko pomeranč banán bonbón	ryba zajíc kůň kráva prase ovce motýl	lod' motorka vlak letadlo kolo	jet jít utíkat kopat skákat padat jet na koni plavat česat se čistit si zuby	malý velký víc nahore dole venku	moje tvoje ted' promiň

¹⁷ Zdroj: Materiál, který Mgr. Laudová dává svým žákům na kurzu Makaton

4. stupeň					
pan učitel/paní učitelka přítel/kamarád děti jméno, jmenovat se škola	tužka pero papír nůžky obrázek písek voda provázek/nit klíč krabice skříň	položít dělat/pracovat šít vařit zpívat hrát si	myslet vědět číst psát kreslit učit se stavět rozbít stříhat hledat	my vy	v na pod do

5. stupeň					
prodavač/ka lékař zdravotní sestra obchod cesta zahrada oheň	poštovní schránka pošta dopis známka taška hodinky práce	nést házet chytat zastavit pomáhat mít rád chtít hádat se	rychle pomalu	smutný veselý obtížný snadný silný těžký chytrý zlobit se bát se trpělivý	chyba problém ale

6. stupeň					
město venkov kino prázdniny	červená modrá zelená žlutá černá bílá hnědá oranžová	začátek konec	ptát se mluvit poslouchat moci zapomenout růst	být bylo bude je	stejný jiný nový starý krásný s, se kdo?

7. stupeň					
dnes včera zítra pozdě	peníze koupit málo moc šetřit	slunce vítr déšť sníh měsíc hvězdy	svetr tričko sukně kalhoty košile mikina kalhotky šortky podprsenka ponožky šála rukavice čepice kabát bunda oblékat se svlékat se boty	brambory salám knedlík sýr rohlík houska marmelád, med maso okurka paprika rajče mrkev	sluchadlo brýle vozík kočárek

8. stupeň					
příští kolik vždy nebo	plat opatrný drahý	vybrat si vyhrát tancovat rozumět pamatovat si	oslava narozeniny svátek Vánoce Mikuláš Velikonoce	dort dárek balónek svíčka	fotoaparát zrcadlo rádio počítač video noviny, časopis barva

9. stupeň					
limonáda rýže káva kuře špagety jogurt koláč citrón párky	přes skrz okolo nad vedle	mít starosti opravdu proč protože	nevidomý neslyšící tělesně postižený nemluvící cvičit	prášek injekce bolest nemocnice obvaz náplast	místnost koupelna ložnice jídlna kuchyň obývací pokoj dětský pokoj předsíň čekárna třída těllocvična chodba

Příloha V. Seznam znaků, které jsou zcela stejné v MA a ČZJ

1. stupeň – PÍT, DÍVAT SE, SEDĚT, MÝT SI RUCE, MÝT SI OBLIČEJ, KOUPAT SE, POJĎ SEM, STŮL, ZÁCHOD, METRO, JÁ, TY, KDE?, TADY, TAM, HODNÝ, DĚKUJI, AHOJ

2. stupeň – DÍTĚ, MIMINKO, CHLÉB, MÁSLA, VEJCE, MLÉKO, ZMRZLINA, LAMPA (SVĚTLO), TELEFON, NŮŽ, VIDLIČKA, TALÍŘ, MÍČ, KNIHA, ČISTÝ, A

3. stupeň – JABLKO, BANÁN, ZAJÍC, KŮŇ, KRÁVA, MOTÝL, LOĎ, MOTORKA, SKÁKAT, JET NA KONI, PLAVAT, ČESAT SE, ČISTIT SI ZUBY, VÍC, MOJE, TVOJE, NAHOŘE, DOLE, PROMIŇ

4. stupeň – UČITEL, JMENOVAT SE, NŮŽKY, OBRÁZEK, PROVÁZEK, DĚLAT, HRÁT SI, UČIT SE, STAVĚT, ROZBÍT, STRÍHAT, V, NA, POD

5. stupeň – OBCHOD, CESTA, ZAHRADA, OHEŇ, DOPIS, ZNÁMKA, TAŠKA, NĚST, HÁZET, CHYTAT, POMÁHAT, POMALU, SNADNÝ, ZLOBIT SE, CHYBA

6. stupeň – KINO, PRÁZDNINY, ČERVENÁ, ČERNÁ, BÍLÁ, HNĚDÁ, KONEC, POSLOUCHAT, MOCI, RŮST, STEJNÝ, JINÝ, S / SE

7. stupeň – POZDĚ, PENÍZE, SLUNCE, VÍTR, DÉŠŤ, MĚSÍC, SVETR, TRIČKO, KOŠILE, MIKINA, PONOŽKY, ŠÁLA, RUKAVICE, ČEPICE, KABÁT, BUNDA, BOTY, BRAMBORY, SALÁM, KNEDLÍK, HOUSKA, MASO, OKURKA, PAPRIKA, MRKEV, SLUCHADLO, BRÝLE, KOČÁREK

8. stupeň – KOLIK, ROZUMĚT, MIKULÁŠ, VELIKONOCE, DORT, FOTOAPARÁT, ZRCADLO, VIDEO, NOVINY (ČASOPISY)

9. stupeň – LIMONÁDA, JOGURT, PŘES, OKOLO, NAD, VEDLE, CVIČIT, PRÁŠEK, MÍSTNOST, TĚLOCVIČNA, CHODBA

Příloha VI. Seznam znaků, které jsou zcela odlišné v MA a ČZJ

1. stupeň – SPÁT, STÁT, MÍT, DÁT, DOSTAT, ŽIDLE, AUTO, AUTOBUS, TRAMVAJ, DOBRÝ, ANO, NE, DOBRÝ DEN, PROSÍM

2. stupeň – MUŽ, ŽENA, ČAJ, SLADKÝ, OKNO, TELEVIZE, PES, STROM, LŽÍCE, AUTÍČKO, KOSTKY, PANENKA, HORKÝ, ŠPINAVÝ

3. stupeň – POMERANČ, BONBÓN, PRASE, OVCE, JET, UTÍKAT, KOPAT, PADAT, MALÝ, VELKÝ, VENKU, TEĎ

4. stupeň – KAMARÁD, DĚTI, ŠKOLA, TUŽKA, PERO, PAPÍR, PÍSEK, VODA, KRABICE, POLOŽIT, ZPÍVAT, KRESLIT, HLEDAT, MY, VY, DO

5. stupeň – ZDRAVOTNÍ SESTRA, POŠTOVNÍ SCHRÁNKA, POŠTA, HODINKY, PRÁCE, ZASTAVIT, RYCHLE, SMUTNÝ, VESELÝ, OBTÍŽNÝ, SILNÝ, TĚŽKÝ, CHYTRÝ, BÁT SE, TRPĚLIVÝ, ALE

6. stupeň – MĚSTO, VENKOV, MODRÁ, ZELENÁ, ORANŽOVÁ, ZAČÁTEK, ZAPOMENOUT, BÝT, JE, NOVÝ

7. stupeň – KOUPIT, MÁLO, MOC, ŠETŘIT, HVĚZDY, KALHOTKY, PODPRSENKA, OBLÉKAT SE, SVLÉKAT SE, MARMELÁDA (MED), RAJČE, VOZÍK

8. stupeň – PŘÍŠTÍ, NEBO, PLAT, OPATRNÝ, VYHRÁT, TANCOVAT, OSLAVA, NAROZENINY, SVÁTEK, DÁREK, BALÓNEK, SVÍČKA, RÁDIO, POČÍTAČ, BARVA

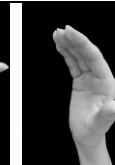
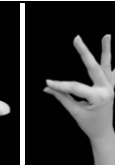

9. stupeň – KÁVA, KUŘE, ŠPAGETY, KOLÁČ, CITRÓN, SKRZ, OPRAVDU, PROČ, PROTOŽE, TĚLESNĚ POSTIŽENÝ, NEMLUVÍCÍ, BOLEST, NEMOCNICE, OBVAZ, NÁPLAST, KOUPELNA, LOŽNICE, JÍDELNA, OBÝVACÍ POKOJ, DĚTSKÝ POKOJ, PŘEDSÍŇ, ČEKÁRNA, TŘÍDA

Příloha VII. Dotazník pro rozhovor

1. Jméno dítěte, současný věk
2. Jaké má váš syn/ dcera postižení?
3. V kolika letech mu / jí bylo toto postižení diagnostikováno?
4. Jakou navštěvuje školu?
5. Využíváte / využívali jste služeb Speciálně pedagogického centra pro děti a mládež s vadami řeči v Praze nebo jiného podobného zařízení?
6. Jaké komunikační systémy při komunikaci s dítětem používáte? Jaké používá samo dítě?
7. Kde jste se naučili znaky Makatonu?
8. V kolika letech dítěte jste se začali zařazovat do komunikace znaky Makatonu?
9. V jakém věku dítě začalo znaky aktivně využívat?
10. Jaké znaky Makatonu byly první, které začal aktivně produkovat? (alespoň 5)
11. Upravovali jste sami některé znaky Makatonu tak, aby více vyhovovaly potřebám dítěte? Pokud ano, proč?
12. Jak konkrétně jste měnili nebo zjednodušovali znaky Makatonu?
13. Kdo s dítětem komunikuje tímto systémem? (matka, otec, sourozenci, prarodiče, širší rodina, ve škole, ... jiné)

14. Jsou pro běžnou komunikaci s dítětem a uspokojení jeho potřeb znaky Makatonu dostačující? Ano / ne, proč?
15. Setkali jste se také se znaky českého znakového jazyka (ČZJ)?
16. Měli jste možnost se naučit některé znaky ČZJ? (Používali jste nějaké slovníky ČZJ?)
17. Pokud ano, využíváte je při komunikaci s dítětem?
18. Zdají se Vám pro vaše dítě znaky ČZJ těžší než znaky Makatonu?
19. Jaké jsou nejčastější problémy vašeho dítěte při používání znaků? (použití špatného tvaru ruky, špatné místo produkce znaku nebo špatný pohyb)
20. Je tato potíž důvodem k vytvoření nového znaku, který bude dítěti více vyhovovat a nebude mít s jeho použitím problém?

Příloha VIII. Tabulka tvarů ruky v ČZJ¹⁸

základní tvar ruky	a) ◦	b) 1	c) ^	d) "	e) '''	f) =	g), h)		
zavřená ruka									
									
A	A ₀		Â					sA	tA
skrčená ruka									
									
O								tO	dO
									
C	C ₀	C ₁							
ruka s prsty u sebe									
									
B	B ₀	B ₁	B̂	B̂ ₁	B̂ ₁	B̂	B̂ ₀	B̂ ₀	tB̂
ruka s prsty od sebe									
									
4	5				5̂	5̂			

¹⁸ Zdroj obrázků – OKROUHLÍKOVÁ, 2008.

									
Y			Y						

prsty vztyčené ze zavřené dlaně									
									
D	D ₀		D̂	D̈	D̈̈	D̄	D̈̈ ₀	D̂ ₀	
									
V	V ₀				V̈̈̈	V̄	V̈̈̈ ₀		
									
P			P̂	P̈	P̈̈̈	P̄	P̈̈̈ ₀	P _M	
									
I									
									
Y									dY
									
R									